

Werken met Eigen Kracht-conferenties in de jeugdzorg

Ervaringen van professionals

“Van een zorgelijke situatie kun je met de familie toewerken naar een veilige opvoedings-situatie.”

EIGEN KRACHT

CENTRALE

INHOUD

- 2 Voorwoord
- 3 De familie hijgt in zijn nek
- 4 Van weerstand naar verbetering
- 4 De juiste man op het juiste moment
- 5 Nu ook in de wet: gezinnen maken zelf een plan
- 6 Een conferentie als middel bij hulpverleningsallergie
- 7 Ze geven het op
- 8 Een thuis voor Wesly
- 9 Je wou toch van me af?
- 9 Wij van het kamp doen de dingen anders
- 10 De rol van de Eigen Kracht-coördinator
- 10 De regiomanager van de Eigen Kracht Centrale
- 12 Laat het plan landen
- 13 Praktische hulp geregeld, nu de veiligheid nog
- 14 Uithuisplaatsing is een beladen onderwerp
- 15 Vooroordelen over Eigen Kracht-conferenties van medewerkers van Bureau Jeugdzorg
- 16 Luisteren naar het kind
- 17 Over de drempel
- 18 Stappenplan Eigen Kracht-conferenties voor professionals
- 20 Colofon

Voorwoord

Met veel inzet is de laatste jaren gewerkt aan het vergroten van het aantal Eigen Kracht-conferenties. En we zijn op de goede weg. Dit is bijvoorbeeld te merken aan de toename van het aantal Eigen Kracht-conferenties die zijn ingezet door Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam. Startend met zestig conferenties in 2005, waren dit er driehonderd in 2010 en worden dat er zeshonderd in 2011. Dat is vooral erg goed nieuws voor de gezinnen. Zij nemen op deze wijze zelf, weer, de verantwoordelijkheid om met behulp van het netwerk een eigen plan te maken om problemen aan te pakken.

Dit heeft ook positieve gevolgen voor de samenleving als geheel. Namelijk zelfstandige en participerende burgers die zelf verantwoordelijkheid nemen. Een ander positief effect is dat door Eigen Kracht het gebruik van professionele zorg afneemt en gezinnen daarnaast gemotiveerder worden voor de zorg die nog wel nodig is. Het recente amendement zoals aangenomen door de Tweede Kamer is een grote stap voorwaarts. Dit amendement geeft gezinnen het recht, en feitelijk ook de plicht, om een eigen plan te maken. Wanneer we deze ontwikkeling koppelen aan de ontwikkelingen zoals Centra voor Jeugd & Gezin en OKC's waarbinnen de kracht van eigen netwerken eveneens centraal staan, dan zien we de toekomst rondom eigen plannen van en voor burgers met veel vertrouwen tegemoet. Wij trekken verder op deze goede weg!

Erik Gerritsen, bestuursvoorzitter
Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam

Lodewijk Asscher,
wethouder Jeugd gemeente Amsterdam

“Het recente amendement zoals aangenomen door de Tweede Kamer is een grote stap voorwaarts.”

De familie hijgt in zijn nek

Najib is een jongen van dertien jaar. Naast een licht verstandelijke beperking heeft hij een gedragsstoornis. Daardoor is hij vaak agressief en onhandelbaar. Hij oogt ouder dan hij is. Zijn vrienden zijn ouder dan hij en hij laat zich behoorlijk beïnvloeden. Zo gebruikt hij drugs en haalt regelmatig rottigheid uit in de buurt, waardoor hij in aanraking komt met de politie. Zijn ouders weten niet waar hij allemaal mee bezig is. Najib is brutaal en zijn ouders zijn niet tegen hem opgewassen. Bovendien houdt zijn moeder hem een hand boven het hoofd, hij blijft haar lievelingetje. Zijn vader heeft het opgegeven. Door alle ellende lopen vader en moeder bij een psycholoog.

Gesloten instelling

Op school bedreigt Najib zijn medeleerlingen, krast op de muren, vernielt kleding. Is kortom niet te handhaven. En zo krijgt hij een ondertoezichtstelling. Zijn gezinsvoogd meldt hem aan bij ambulante hulp voor jongeren die met justitie in aanraking zijn geweest om te zorgen dat hij in zijn vrije tijd niet te veel uithaalt. Een jeugdpsychiatrisch centrum behandelt hem voor zijn gedragsproblemen en daar gaat hij ook naar school. Maar het gaat niet van een leien dakje. Hij werkt niet mee met de hulpverleners, zijn ouders hebben nog steeds geen idee met wie hij omgaat. Tenslotte overmeestert hij met een aantal vrienden op straat een vrouw, schopt haar, pakt haar tas af. Als de gezinsvoogd dit van de politie verneemt, meldt hij de familie dat hij Najib in een gesloten instelling wil plaatsen. Er zit niks anders op, zo kan het niet langer.

Als een blad aan een boom

De familie schrikt hevig. De ouders en een tante van Najib laten de gezinsvoogd weten dat ze dat geen goed plan vinden. Ze willen graag zelf wat doen om uit de situatie te komen. De gezinsvoogd stelt hun voor een Eigen Kracht-conferentie te houden. Hij zal dat de kinderrechter voorleggen. De familie ontwikkelt een goed plan. Zo'n goed plan dat Bureau Jeugdzorg de uithuisplaatsing die al is aangevraagd, intrekt. Najib kan thuis blijven wonen en gaat naar een nieuwe school.

“De ouders zijn van machteloos veel krachtiger geworden.”

Gezinsvoogd van Najib

De familie zorgt dat Najib meewerkt met de psychologische behandeling. In zijn vrije tijd gaat hij met diverse familieleden erop uit. Met een neef gaat hij tennissen, met een oom gaat hij voetballen. Een tante helpt de moeder bij de opvoeding. Najib heeft afspraken met zijn moeder wanneer hij naar buiten mag, zijn vrienden mogen thuis komen. Najib voelt zich weer kind. De gezinsvoogd: “Hij sloeg om als een blad aan een boom. Het gaat goed, tot nu toe heb ik geen klachten. Van een zorgelijke situatie kun je met de familie toewerken naar een veilige opvoedingssituatie. De ouders zijn van machteloos veel krachtiger geworden. Najib houdt tegenwoordig gepaste afstand tot zijn oude vrienden. Hij heeft zijn lesje geleerd, zijn familie hijgt in zijn nek!”

Van weerstand naar verbetering

Dacia haalt haar schouders op als de Eigen Kracht-coördinator haar vraagt wat ze van de bijeenkomst verwacht. Dacia voelt zich diep gekwetst door haar moeder. Die keurt de relatie met haar vriendje namelijk niet goed. Jeugdbeschermer Mei Li is al maanden bezig met deze lang slepende zaak. Hulpverlening in het vrijwillige kader heeft niet kunnen aanslaan. Therapeutische gesprekken stagneren. “Ik wil mijn dochter terug!” is de boodschap van de moeder aan de rechter. Dacia woont bij haar vriend in huis en is niet van plan terug te keren naar haar moeder. Moederlijke bezorgdheid vertaalt zij als afkeuring van haar identiteit.

Ontspannen sfeer

Moeder en dochter hebben geen contact meer met elkaar. Toch stemmen ze beiden in met een Eigen Kracht-conferentie. Wel komen ze naar de conferentie met scepsis. Ook de vriend van Dacia is aanwezig. Na een inleidend praatje vanuit de hulpverlening, de Eigen Kracht-coördinator en Bureau Jeugdzorg blijft het netwerk achter om een plan te maken. Na ongeveer een uur klinkt er gelach uit de ruimte. Dan verschijnt het familielid die gespreksleider is: “We zijn eruit.” De sfeer is ontspannen. Dacia en haar moeder hebben kunnen praten over praktische zaken. Hoe zij beiden het contact willen vormgeven. Wat ze verwachten van de hulpverlening. Hoe de communicatie verbeterd kan worden. “Het was hard werken,” zegt de gespreksleider. “Want iedere keer moest afgestemd worden wat Dacia wilde en wat haar moeder wilde. Maar we zijn eruit gekomen.”

“Een plan dat gedragen wordt door alle gezinsleden.”

Mei Li, jeugdbeschermer

Energie

Mei Li geeft het een goed gevoel een plan te zien dat gedragen wordt binnen de vrienden- en familiekring. Ze koppelt dit terug naar het netwerk en dat wordt gewaardeerd. Iedereen weet waar hij of zij aan toe is. De energie die gebruikt werd in de strijd en discussie met Bureau Jeugdzorg is omgezet in energie hoe er binnen het netwerk verbeteringen kunnen worden aangebracht. Mei Li: “De weerstand tegen deze Eigen Kracht-conferentie laat ook zien dat deze nodig is. Afwezigheid van weerstand zou immers betekenen dat alles koek en ei is of los zand. Omgaan met weerstand vraagt iets van je, maar je krijgt er ook iets voor terug: een plan dat gedragen wordt door alle gezinsleden.” Aan het einde van de avond lopen Dacia en haar moeder de zaal uit. Haar moeder legt een hand op de schouders van Dacia. Haar dochter reageert met een glimlach. Mei Li: “Ik wist niet wat ik zag!”

De juiste man op het juiste moment

De elfjarige Ruben maakte al het nodige geweld mee in zijn jonge leven. Zijn ouders mepten elkaar regelmatig en gebruikten het kind als schild. Ook dreigde de vader zichzelf met zijn auto op het spoor te zetten om zich van kant te maken. Het jongetje werd daarom uit huis geplaatst op een neutrale plek. Daarna kwam hij bij opa en oma terecht, om vervolgens weer bij zijn moeder te gaan wonen. Ruben heeft ongediagnosticeerde gedragsproblemen. Om moeder en Ruben goed met elkaar te laten omgaan schakelde jeugdbeschermer Marjolein een medewerker in van het regionaal ambulant team van hulpverleningsorganisatie Spirit. De vader is af en toe psychotisch en is gevoelig voor verslaving. De vader erkent dat hij deze problemen heeft. Hij gaat akkoord dat Ruben bij zijn moeder woont en accepteert de bezoeksregeling. Rubens moeder heeft een fulltime baan. Haar netwerk is niet groot en soms gaat Ruben uit nood toch naar zijn vader. Dat is niet ideaal.

Verre neef

Marjolein vindt dat het eigenlijk best goed gaat. Er is al veel hulp ingezet. Maar als de stress oploopt geven de ouders op elkaar af en dat belast Ruben. Om de jongen beter te beschermen moet er controle op het gezin komen vanuit de familie. Bovendien moet er een back-up komen voor de moeder, zodat Ruben niet voor oppas naar zijn vader hoeft. Marjolein stelt daarom een Eigen Kracht-conferentie voor. De vader en moeder zeggen eerst dat ze geen netwerk hebben. Maar op de conferentie komt opeens een verre neef tevoorschijn, die voor zowel de vader als de moeder acceptabel is. Tegen hem kunnen ze spuien. En hij gaat Ruben in de gaten houden en leuke dingen met hem doen. Twee kennissen van de moeder zijn oppas voor achter de hand. Een leerkracht van school, die voetbalcoach is bij de club van Ruben, houdt verder een oogje in het zeil.

Wonderbaarlijk

Ruben is de hele conferentie aanwezig en ziet zijn vader en moeder deze afspraken maken. Dat geeft hem vertrouwen. Net zoals de neef, die Ruben zijn telefoonnummer geeft. Ruben mag hem altijd bellen als hij het moeilijk heeft. Het is een warme bijeenkomst. Er zijn niet veel mensen, vier in totaal, naast Ruben en zijn vader en moeder. Maar wel de juiste mensen. Marjolein: “Alle afspraken lopen en ook de evaluaties voeren ze zelf uit. Het wonderbaarlijkste vond ik dat ik tweeënhalve jaar had geprobeerd om netwerk boven tafel te krijgen. Dat wil zeggen: betrouwbare netwerkleiden die niet partijdig waren. Partijdige familieleden waren er genoeg. Ik verwachtte niet dat er van de familie toch nog iemand zou zijn, en zeker niet van vaders kant. Die neef was echt de juiste man op het juiste moment!”

“Alle afspraken lopen en ook de evaluaties voeren ze zelf uit.”

Marjolein, jeugdbeschermer

Nu ook in de wet: gezinnen maken zelf een plan

In maart 2011 nam de Tweede Kamer een wet aan die het maken van een plan door betrokkenen voorop stelt bij een ondertoezichtstelling (OTS). CU-Kamerlid Joël Voordewind nam het initiatief tot een amendement dat de ChristenUnie samen met de PvdA en GroenLinks indiende. Het wetsvoorstel werd met algemene stemmen aangenomen. Voor hulpverleners wordt dit door betrokkenen gemaakte plan uitgangspunt voor te verlenen diensten en zorg. De wet geeft hun een mandaat om eerst de familiegroep in te schakelen bij hulp die voor kinderen nodig is. Zo zijn meer hoofden, handen en harten beschikbaar. De wetswijziging heeft gevolgen voor de gangbare werkwijze in de jeugdzorg. De aanbodgerichte standaardbenadering wordt verlaten en maakt plaats voor het recht en de plicht van burgers om allereerst hun eigen kracht aan te spreken.

In de stadsregio Amsterdam is al een plan van aanpak gemaakt om op een andere manier met gezinnen te werken. Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam (BJAA) heeft als ambitie om in 2011 zeshonderd Eigen Kracht-conferenties in te zetten. De organisatie wil dit bereiken door het op vaste momenten verplicht aanbieden van een Eigen Kracht-conferentie aan het gezin door de gezinsmanager: "In deze situatie bieden wij altijd een EK-c aan." Uiteraard is het streven dat gezinnen al voor ze bij Bureau Jeugdzorg aankloppen een EK-c aangeboden hebben gekregen. Dat wordt hiermee dus ook gecontroleerd.

De momenten voor het aanbieden van EK-c's bij BJAA

- Bij binnenkomst van het gezin bij de Toegang van BJAA altijd in het eerste gesprek vragen: 'Wie is er op de hoogte van de situatie?' 'Wie steunt er?' Geef aan dat BJAA het belangrijk vindt dat er een netwerk is en geef het gezin de kans om met mensen te komen. Wanneer dat niet lukt of het gezin dit moeilijk vindt, wordt een EK-c aangeboden.
- Bij de overweging van een onderzoek RvdK (Beter Beschermd-traject). EK-c wordt niet ingezet in plaats van een onderzoek, maar naast het onderzoek.
- Bij de start van een OTS. Hierbij wordt door het netwerk in feite het plan van aanpak gemaakt waarmee gezin, zorginstellingen en de gezinsmanager BJAA aan de slag kan. Dit moment is in overeenstemming met de nieuwe wet.
- Bij een dreigende uithuisplaatsing.
- Bij een verwijzing naar 16+ van Spirit Jeugd- en Opvoedhulp.
- Bij een crisissituatie meteen een EK-c inzetten voor een plan voor langere termijn, ook als er tijdelijk een uithuisplaatsing is of er ambulante hulp is ingezet.
- Bij de inzet van zorg waarvan op het moment van verwijzen bekend is dat er een wachtlijst is: dan zowel verwijzen en een EK-c.
- Bij de start van een MPG-traject.
- Bij bijna 18-jarigen zodat deze aanstaande ex-jeugdzorgcliënten met een netwerk richting volwassenheid gaan.

In alle situaties geldt dat de gezinsmanager van BJAA een EK-c aanbiedt, waarna de Eigen Kracht-coördinator met het gezin in gesprek gaat om nader uitleg te geven.

Een conferentie als middel bij hulpverleningsallergie

Trudy is een alleenstaande moeder met zes kinderen in de leeftijd van twee tot twaalf jaar. Ze zit in de schulden en dreigt haar woning te moeten verlaten. Haar psychische problemen maken dat ze er niet meer uitkomt. Ze lijdt aan depressies en heeft de diagnose borderline. Ze is duidelijk overbelast en burens maken zich zorgen over haar kinderen. Uiteindelijk komt ze via het overlastloket van de gemeente terecht bij Bureau Jeugdzorg. Jeugdhulpverlener Marleen: “Daarna kwam ze pas bij mij in een ander stadsdeel terecht. En helemaal tegen de lijn der verwachting in, gaat de moeder er zelf achteraan om een afspraak te krijgen. In de overdracht stond namelijk dat ze niet gemotiveerd was.” Marleen roept de spoedhulp van de instelling voor jeugd- en opvoedhulp in. Na een maand adviseert de instelling een gezinscoach voor zogenoemde multiprobleemgezinnen. De gezinscoach kan in een half jaar praktische en opvoedkundige zaken regelen door te overleggen met schuldhulp en woningcorporatie en door het contact tussen moeder en kind te observeren. Trudy verhuist uiteindelijk naar een ander stadsdeel, zodat ze dichterbij haar familie kan zijn.

In een multidisciplinair overleg in het stadsdeel bespreken hulpverleners haar situatie. Misschien kan een Eigen Kracht-conferentie helpen het netwerk in beeld te brengen en te kijken wat dat voor moeder en kinderen kan doen. Samen met de gezinscoach stelt Marleen een conferentie voor. “De moeder was allergisch voor hulpverlening, dus ik zei: geef zelf maar aan wat je van de hulpverlening verwacht, dan kunnen we daarover in gesprek. Dat sprak haar aan. Je merkt dat mensen soms moe worden van de bemoeienis van hulpverleners. Ook wel begrijpelijk. Dan is een conferentie een mooi middel.”

“Ze deden alles zelf, alleen een woonurgentie aanvragen bleef over voor de professionals.”

Marleen, jeugdhulpverlener

Taakverdeling

Op de Eigen Kracht-conferentie zijn vier zussen van de moeder, oma, de vader van de jongste vier kinderen en vriendinnen van de moeder. Marleen hoopt dat er een duidelijke taakverdeling uitkomt en dat de kwaliteiten van de zussen tot hun recht komen. Na twee uur wachten, samen met de gezinscoach, komt de familie terug van het besloten deel. “De sfeer was goed, maar het was duidelijk zwaar geweest voor de moeder. Huilend kwam ze eruit: ‘Ik heb het helemaal gehad.’ Als borderliner is het moeilijker om aan te horen wat je allemaal niet zo goed doet. Dat is voor niemand leuk en voor deze moeder al helemaal niet. Toen de Eigen Kracht-coördinator bij de presentatie van het plan ook nog eens alles ging herhalen, grepen de gezinscoach en ik in. Voor alle betrokkenen was het wel duidelijk.” Later kreeg Marleen het plan van de Eigen Kracht-coördinator via de mail. “Dat was verder prima.” De gehoopte taakverdeling komt tot stand. Zo helpt de ene zus bij de administratie en helpt de ander in de huishouding, betaald uit een persoonsgebonden budget. Ook aan leuke dingen doen met de kinderen is gedacht. “Ze deden alles zelf, alleen een urgentie voor een huis aanvragen bleef over voor de professionals.”

Geleerd

Was er geen Eigen Kracht-conferentie geweest, dan had ze waarschijnlijk thuiszorg ingeschakeld. En een weekendpleeggezin voor de kinderen. Het leerde Marleen dat gezinnen beter taken zelf kunnen oppakken dan ze dacht. “De moeder is bovendien in staat dingen uit handen te geven en durft meer te vragen. Ze voelt zich niet meer schuldig als anderen helpen.” Collega’s adviseert Marleen duidelijk en open te zijn over de kaders van een plan. “Hier ging het vanzelf goed, maar het helpt als je vertelt wat je verwacht van zo’n plan.”

Ze geven het op

Met de zeventienjarige Daryl is veel aan de hand. Hij blowt, hangt op straat rond met zijn maatjes. Als hij naar school gaat, neemt hij nooit zijn boeken mee. Altijd klieren. Zijn moeder schreeuwt tegen Daryl en zijn zus en slaat hem regelmatig. De kinderen staan dan ook onder toezicht. Sinds zijn ouders zijn gescheiden woont hij met zijn moeder bij oma in. Zijn vader ziet hij nog een keer in de week. Als de school ziet dat Daryl weer wordt geslagen, melden ze dat bij het advies- en meldpunt kindermishandeling.

Afzijdig

Jeugdbeschermer Cynthia stelt een Eigen Kracht-conferentie voor aan de familie. Wie wil Daryl helpen zich aan te melden bij een beroepsopleiding? Daryl wil wel een bijbaantje nemen en daarvoor zijn brommercertificaat halen. Wie wil hem daarin begeleiden? Tijdens de Eigen Kracht-conferentie staan een zus en een nicht op om te helpen. De nicht had zich al eerder ingezet, ze had geholpen het huis schoon te maken. De vader houdt zich aanvankelijk op de conferentie helemaal afzijdig. Het lukt de Eigen Kracht-coördinator in het eerste deel hem erbij te betrekken.

Goede bedoelingen

Ondanks alle goede bedoelingen, lukt het niet om de plannen van de conferentie uit te voeren. Zo wilde de vader de kinderen bij hun wekelijks bezoek zakgeld geven. Maar na verloop van tijd komen de kinderen niet meer, ondanks de afspraken. Het meisje gaat zoals gepland naar paardrijden en geniet daar erg van. Maar dat stopt weer, omdat de moeder op een gegeven moment

de contributie niet meer betaalt. Ook al hoeft ze niet het volle pond te betalen omdat jeugdbescherming een fonds weet aan te boren. Jeugdbeschermer Cynthia verzucht: “Moeders visie is: ik werk al 36 uur, dus wat kan ik nog meer doen?”

Schooljuf

De tante van Daryl krijgt mot met zijn moeder. Tante is redelijk autoritair en wil dat de jongen naar haar luistert. Dat doet hij niet. Cynthia: “Maar die jongen geeft ook niks toe. En zo gaven de familieleden het uiteindelijk op. Net als de hulpverleners. Dit is een heel complex gezin. Er is wel welwillendheid, maar eigenlijk doen ze nooit wat. Met de Eigen Kracht-conferentie is er niet veel veranderd. Je moet er steeds achteraan als een schooljuf. Dan houdt het op een gegeven moment op. Ik geloof wel in een Eigen Kracht-conferentie, maar het vervolg moet duidelijk zijn. Daar hebben we eigenlijk niet de tijd voor.”

“Ik geloof wel in een Eigen Kracht-conferentie, maar het vervolg moet duidelijk zijn.”

Cynthia, jeugdbeschermer

Een thuis voor Wesly

Op een dinsdagmorgen gaat jeugdreclasseerder Anita naar de rechtbank voor de zaak van Wesley. Wesley is een jongen van zestien jaar. Hij kwam in aanraking met de politie en wordt die ochtend voorgeleid voor de kinderrechter. Die bepaalt of er voldoende grond is om hem langer vast te houden of dat hij naar huis mag, terwijl het onderzoek loopt. Wesley mag naar huis, ook al is het daar bepaald geen prettige situatie. Zijn ouders maken soms slaande ruzie. Regelmatig staat de politie op de stoep. Zijn vader is behoorlijk aan de alcohol. Zijn moeder vertoont psychiatrische kenmerken. Zij houdt Wesley 's nachts uit zijn slaap, ze praat uren tegen hem. Daardoor komt hij niet op tijd op school en loopt veel achterstand op. Wesley probeert thuis te sussen en te regelen. Eigenlijk is hij de ouder. Hij raakt gefrustreerd, omdat hij het niet voor elkaar krijgt voor zijn moeder, die illegaal in Nederland verblijft, psychiatrische hulp te regelen.

Op de vuist

Uiteindelijk is hij zo moe en lichtgeraakt dat hij met zijn moeder op de vuist gaat. Zo belandt hij bij de kinderrechter. In gesprek met Anita ziet hij in dat het niet handig is om thuis te blijven wonen. Voor Anita is het duidelijk dat Wesley niet in een internaat terecht moet komen. "Ik gunde hem een thuis. Ik wilde hem liever in een gezin. Wesley is een leuke, openhartige en intelligente jongen, die ziet waar de dingen fout gaan en daar ook op aan te spreken is." Daarom geeft Anita een positief advies aan de kinderrechter. Ondertussen biedt de moeder van een vriend aan dat hij voor een aantal weken bij haar terecht kan.

Anita krijgt op haar werk de tip om een Eigen Kracht-conferentie in te zetten. "Ik dacht: dat lukt niet bij deze zaak. Dat gaat hier niet werken, dit is te ernstig. Er is te veel weerstand tegen hulpverlening." Ze legt de zaak voor aan de regiomanager van de Eigen Kracht Centrale: "De kwestie is: bij wie kan Wesley wonen?"

Is dat iets voor een Eigen Kracht-conferentie? Het antwoord was dat het zéker wat was voor een Eigen Kracht-conferentie. Weer wat geleerd!"

"Het is ook handig. Daar ben ik eerlijk in."

Anita, jeugdreclasseerder

Razende Roeland

Anita bespreekt het idee van een conferentie met Wesley. Een maand of twee, drie gaat er overheen. Want hij moet wennen aan het idee dat hij niet meer thuis kan wonen. "Toen hij het goed vond, heb ik als een Razende Roeland de Eigen Kracht-conferentie ingezet." Op een zaterdagmiddag buigen zo'n twintig mensen zich over de vraag wie Wesley een thuis kan bieden. In het eerste deel pleit Anita voor een huis waar Wesley zolang kan wonen als hij er wil wonen. Na drie uur overleg is de groep eruit. Een moeder van een andere vriend stelt haar huis en hart open voor Wesley. Zolang als hij dat nodig heeft. Dat was precies wat Wesley had gehoopt, zo had hij Anita toevertrouwd. "Iedereen was tevreden. De moeder was er niet bij, want zij was erg anti-hulpverlening. Maar ik heb met haar gesproken en zij heeft zich er wel bij neergelegd." Een oom van Wesley houdt in de gaten of het plan loopt. "Hij neemt dat zeer serieus."

Handig

Terugkijkend zegt Anita: "Ik vind het echt een positief verhaal. Mijn jongere heeft nu een pleeggezin! Het is ook handig. Daar ben ik eerlijk in. Ik heb de eerste mensen die hem opvingen een plant bezorgd. Zij hebben mij veel werk uit handen genomen. Uiteindelijk hebben we met elkaar gedaan wat voor Wesley het beste was en dat is heel mooi."

Je wou toch van me af?

Bij de Surinaamse familie Alvares is het nooit een saaie boel. Bekenden uit de kerk komen geregeld langs, net als vrienden en familieleden. Mevrouw Alvares heeft zeven kinderen, van wie het oudste meisje al moeder is. Zij is zestien jaar en staat onder toezicht. In de loop van de tijd is er veel hulp in het gezin ingezet. Professionele en vrijwillige hulp. Zo kwam mijnheer De Groot als vrijwilliger via zorgaanbieder Cordaan in het gezin. Hij is niet meer bij Cordaan, maar blijft toch gewoon komen. Hij haalt de kinderen op om iets leuks te doen. En in de vakantie gingen ze naar een huisje. De kinderen zijn dol op hem. Ook een vrijwilliger van het 'School is cool-project' blijft komen, ook al is het project al lang afgelopen. Als jeugdbeschermer Cynthia dit gezin krijgt overgedragen valt het haar op hoeveel mensen betrokken zijn bij het gezin. "Bij overleg over de kinderen waren er minstens zes mensen van de kerk aanwezig. Ook de moeder van mevrouw Alvares was er vaak."

“Als ze belt, zeg ik: kijk eens op je briefje wie je daarbij helpt.”

Cynthia, jeugdbeschermer

Rijkdom

Maar ook al zijn er veel mensen en zijn ze duidelijk steunend voor mevrouw Alvares, ze bemoeien zich er niet mee als er hulp nodig is. Cynthia: "De moeder vond gewoon dat Bureau Jeugdzorg voor hulp moest zorgen. Dat was ook altijd gebeurd! En dan was ze weer boos op Bureau Jeugdzorg als het niet liep." Cynthia keek dat zo eens aan in een aantal gesprekken met dat hele netwerk om haar heen. Toen besloot ze, ook omdat er een aantal dingen goed ging, bij deze moeder te stoppen met de overbodige hulp en het netwerk in te schakelen. "De moeder kreeg nog steeds thuishulp om het huis en met name de keuken op te ruimen. Maar dat zou toch nooit lukken! De rest van het huis was best wel netjes, behalve de keuken. Maar er moesten pannen op het vuur staan. Dat is hun rijkdom! Dat is bij heel veel culturen zo. Mensen koken gewoon de hele dag, de keuken kan niet netjes zijn. Dat moet je ook niet willen veranderen."

Briefje

Cynthia vroeg haar waar ze nog echt hulp bij nodig had. "Want dat werd na al die jaren van hulp niet meer gevraagd." In de Eigen Kracht-conferentie ging het ook om die vraag. En de hulp kwam: alle kinderen zijn 'verdeeld' onder vriendinnen. Als er iets is, kan mevrouw Alvares een beroep op hen doen. Kinderen kunnen logeren bij diverse mensen. Als mevrouw Alvares naar school moet voor een van de kinderen, gaat er altijd iemand mee. "Tot op heden loopt het. Moeder moest eerst wel wennen dat ze een beroep kon doen op die mensen. Al die personen hebben duidelijk toegezegd. Als ze nu weer belt, zeg ik: 'kijk eens op je briefje wie je daarbij zou helpen. Dan moet je mij niet meer bellen, je wou toch van me af?' Dan moet ze lachen, maar ze doet het!"

Wij van het kamp doen de dingen anders

"Nee hoor," zegt mevrouw Barandi. "Ik zorg heel goed voor de kinderen. Maar wij van het kamp, wij doen de dingen anders en dat begrijpt de school niet." Jeugdhulpverlener Marian ziet een moeder die het niet slecht bedoelt, maar wel chaotisch is en de wereld indeelt in de mensen van het kamp en de rest van de wereld. Marian legt uit dat het belangrijk is om wel met de kinderen naar de schoolarts te gaan en je afspraken na te komen. Dat de school zich niet voor niets zorgen maakt als de kinderen vaak te laat komen, soms zonder eten bij zich. "De moeder was heel aardig tegen mij, maar na een paar maanden kwam er nog niets van de grond. Het enige wat wel eens hielp was als een vriendin de moeder aanbood mee te gaan. Dus ik dacht: dan maar eens kijken wat de moeder met de mensen om haar heen kan bereiken. Op mijn voorstel een Eigen Kracht-conferentie te houden, verzuchtte ze 'dat moet dan maar'. Uiteindelijk waren er wel dertig mensen!"

Sterk in je schoenen

Veel woonwagengewoners maar ook de Turkse vader van de kinderen, zijn ouders en zussen zijn aanwezig bij de Eigen Kracht-conferentie. Die horen voor het eerst wat er speelt. De schoolarts van de GGD vertelt erover. Ook Marian legt uit wat de zorgen zijn. "Het was mijn vuurdoop en ik kreeg een hoop over mij heen. Wij van de jeugdzorg moesten maar eens naar onszelf kijken als we het allemaal zo goed wisten. Je moet dan wel sterk in je schoenen staan en het je niet persoonlijk aantrekken. Dus ik legde uit dat Bureau Jeugdzorg zich er liever niet mee bemoeit, maar dat het gaat om de kinderen. Iedereen wil toch dat het goed gaat met de kinderen?"

“De kinderen genoten echt van alle mensen die gekomen waren.”

Marian, jeugdhulpverlener

Gezinscoach

De sfeer op de Eigen Kracht-conferentie is positief. Marian: "Voor de kinderen was het heel goed, die genoten echt van alle mensen die gekomen waren." Er komt ook een goed plan, door de familie zelf op papier gezet. Een tijdlang komen de kinderen op tijd op school en de vader, die eerst vrijwel afwezig was in het gezin, speelt meer een rol. Ook zijn familie is meer betrokken. Daarna verhuist de moeder, ze is weer zwanger. Marian verliest de familie uit het oog. Ze denkt dat naderhand een gezinscoach is ingeschakeld. "Dat bestond in die tijd niet, maar ik denk dat de moeder dat nodig heeft, iemand die met haar meekijkt. De problemen lagen vooral bij de moeder, door haar eigen jeugd. Door een grote mond, om onzekerheid te verbergen, krijg je al gauw problemen met iedereen om je heen." Toch vindt Marian dat het een goed idee was een EK-c in te zetten. "Zo'n familie van vaders kant, die je niet kent en hoort. Ik heb er wel van geleerd daar goed naar te informeren. Er zitten toch krachten in zo'n familie, die anders niet worden aangeboden."

De rol van de Eigen Kracht-coördinator

Alle Eigen Kracht-conferenties worden georganiseerd door onafhankelijke Eigen Kracht-coördinatoren. Deze Eigen Kracht-coördinatoren zetten zich vanuit levenservaring en maatschappelijke betrokkenheid in voor anderen. Ze organiseren Eigen Kracht-conferenties naast hun gewone baan of taken. De positie van de Eigen Kracht-coördinator is onafhankelijk. Hij of zij heeft geen belang bij de uitkomst van een conferentie of de inhoud van een plan. Daarom is een Eigen Kracht-coördinator ook niet verbonden zijn aan een organisatie die hulp verleent. Eigen Kracht-coördinatoren zijn wel verbonden aan de Eigen Kracht Centrale. Ze werken op contractbasis en ontvangen per conferentie een vergoeding.

De Eigen Kracht-coördinator verleent geen hulp. Zijn of haar taak is alleen het organiseren van een Eigen Kracht-conferentie, in nauwe samenwerking met de hoofdpersoon van de conferentie. Mensen die een Eigen Kracht-conferentie aanvragen, kunnen aangeven of zij specifieke wensen hebben ten aanzien van de Eigen Kracht-coördinator (culturele achtergrond, taal, man of vrouw, etc.). Daarom streeft de Eigen Kracht Centrale naar een gevarieerd bestand van coördinatoren, waarmee zoveel mogelijk aan alle wensen kan worden voldaan.

De regiomanager van de Eigen Kracht Centrale

In iedere regio werken een of meerdere regiomanagers van de Eigen Kracht Centrale. Zij behandelen aanvragen voor Eigen Kracht-conferenties, onderhouden contacten met professionals en overheden en coachen Eigen Kracht-coördinatoren. Ook kunnen zij specifieke vragen over hun regio beantwoorden. Verder geven zij regelmatig voorlichting, trainingen en advies aan organisaties die Eigen Kracht-conferenties inzetten voor hun cliënten.

ZUID-HOLLAND

Cornelie de Maret Tak, Thea van Zwieten

06 - 10 69 14 17

zuidholland@eigen-kracht.nl

Stadsregio ROTTERDAM

Mariëtte Dirkzwager

06 - 10 90 96 62

rotterdam@eigen-kracht.nl

UTRECHT

Hedda van Lieshout

06 - 18 93 64 77

utrecht@eigen-kracht.nl

ZEELAND

Wil Janssen, Frank Pubben, Willeke Lovink

06 - 12 56 64 92

zeeland@eigen-kracht.nl

NOORD-BRABANT

Wil Janssen, Frank Pubben, Willeke Lovink

06 - 12 56 64 92

brabant@eigen-kracht.nl

LIMBURG

Frank Pubben

06 - 83 16 50 50

limburg@eigen-kracht.nl

NOORD-HOLLAND

Thea van Zwieten, Hilleke Crum
06 - 23 53 62 05
noordholland@eigen-kracht.nl

STADSREGIO AMSTERDAM

(Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Beemster, Diemen, Edam-Volendam, Haarlemmermeer, Landsmeer, Oostzaan, Ouder-Amstel, Purmerend, Uithoorn, Waterland, Wormerland, Zaanstad en Zeevang vormen samen de stadsregio Amsterdam)
Jacqueline Banel, Monique Bontje, Lineke Joanknecht, Mariel Floor (ondersteuning)
06 - 55 32 48 13
amsterdam@eigen-kracht.nl

FLEVOLAND

Monieke Bennink, Anke Siegers
06 - 10 90 91 93
flevoland@eigen-kracht.nl

GRONINGEN

Alinda Hegger
Telefoon 06 - 10 07 77 04
 groningen@eigen-kracht.nl

FRIESLAND

Richtje Boomsma
06 - 12 21 86 48
friesland@eigen-kracht.nl

DRENTHE

Arie Koster
06 - 16 72 60 42
drenthe@eigen-kracht.nl

OVERIJSSSEL

Monique van Schagen, Anke Siegers, Bettine Cleophas, Bertus Benning
06 - 13 65 23 62
overijssel@eigen-kracht.nl

GELDERLAND

Kees Elzinga, Wil Janssen, Willeke Lovink
06 - 12 56 64 92
 gelderland@eigen-kracht.nl

Laat het plan landen

De 11-jarige Samir woont bij familie, dat is zijn pleeggezin. Bij zijn moeder kan hij niet wonen. Door een ongeluk liep zij een hersenbeschadiging op en is zij fysiek en mentaal verzwakt. Het kost haar grote moeite haar huis op orde te houden en tegen haar kind is zij niet opgewassen. Zij heeft geen enkel gezag over de watervlugge Samir. Zij kan hem niet naar school brengen. Voordat hij in zijn pleeggezin kwam, hing hij hele dagen rond op straat. En nu loopt hij elke keer weg van zijn pleegouders naar zijn moeder. Dat kan zo niet langer. Jeugdbeschermer Anton overlegt met de pleegzorgwerker. Samen stellen zij de pleegouders, de moeder en Samir voor een Eigen Kracht-conferentie te houden. Dat komt goed aan bij de betrokkenen. Anton: “Ze hadden geen weerstand, absoluut niet. Kijk, de problemen waren vervelend voor iedereen, iedereen zag de ernst in van de situatie. Maar iedereen hoopte ook op een oplossing.” Zo is er op een zaterdagochtend een bijeenkomst met tien familieleden en kennissen. Hoe gaan ze zorgen dat Samir naar school gaat en terug gaat naar zijn pleegouders? Wie kan de moeder helpen in huis?

Stroef

Anton is aanwezig bij het eerste deel en laatste deel van de bijeenkomst. Hij legt uit welke hulp er al is verleend de afgelopen jaren. “We willen nu kijken wat jullie voor oplossingen zien. Als het gaat om professionele hulp moeten we kijken of dat past binnen de procedures.” De omgangsregeling geeft hij de familie op papier mee, zodat duidelijk is welke afspraken bestaan tussen Samir, moeder en pleeggezin. “Het loopt stroef in het begin,” vertelt Anton. “De familie moet duidelijk eerst haar gal kwijt over de hulpverlening.” Dan begint het besloten gedeelte. Na een uur of vier is de groep eruit. Ze hebben een plan met concrete afspraken. Een tante zorgt dat Samir teruggaat van zijn moeder naar de pleegouders. Anderen gaan de moeder

helpen met het huishouden. Er is ook iemand benoemd die in de gaten houdt of het plan loopt. Anton: “Maar het ging snel mis. Dat is altijd het risico, ook in gewone hulpverlening, dat mensen afhaken. En als de een afhaakt, dan haakt de ander ook af.”

“Als iedereen merkt dat het goed gaat, is de kans groter dat ze het ook vasthouden.”

Anton, jeugdbeschermer

Vasthouden

Binnenkort komt een deel van de groep weer bij elkaar. Anton en de pleegzorgwerker nodigden een aantal mensen uit. Nog niet iedereen kregen ze te pakken. “Het gesprek zal gaan over: wat gaat goed, wat gaat er niet goed. Ik zal erop aansturen het plan nieuw leven in te blazen.” Anton mist eigenlijk een vervolg. “Je hebt de Eigen Kracht-conferentie, daarna is het klaar.” Hij pleit ervoor om het een tijdje te volgen, zodat het plan goed landt. In zijn ogen heeft een buitenstaander van de Eigen Kracht Centrale daarin meerwaarde. Die is objectief en kan mensen aanspreken. “Ik ben echt een voorstander van EK-c’s. Ik vind het mooi dat mensen aan het werk gaan. Je ziet toch altijd dat er een plan uitkomt met nuttige dingen. Het is wel degelijk kracht die je dan ziet. Maar mensen laten het snel los, hebben activering nodig. Vooral in de eerste twee, drie maanden. Als iedereen merkt dat het goed gaat, is de kans groter dat ze het ook vasthouden.”

Praktische hulp geregeld, nu de veiligheid nog

In een kleine woning in Amsterdam-Zuidoost huist het gezin Williams. Moeder Williams woont er met vier kinderen in de leeftijd van een tot elf jaar en met de vader van de twee jongste kinderen. Haar oudste zoon woont op zichzelf en de oudste dochter, die een lichtverstandelijke beperking heeft, woont in een instelling. Vanwege de problemen in het gezin zijn in 2008 vijf van de zes kinderen onder toezicht gesteld. Het gezin heeft alle mogelijke hulpverlening al gehad: gezinsbegeleiding, ouderbegeleiding enzovoorts. De diverse vaders van de kinderen en de verschillende hulpverleners die bemoeienis hebben met elk kind, maken de situatie er niet overzichtelijker op. De moeder is erg betrokken bij haar gezin, maar vindt het moeilijk te organiseren. In de keuken op de koelkast hangt een ingewikkeld schema welk kind naar welke school gaat en naar welk zwem- of voetbalclubje. Zo schieten sommige afspraken er wel eens bij in en verschijnt ze bijvoorbeeld niet met een kind op het consultatiebureau.

Durven vragen

Toch gaat het al een stuk beter, de gronden voor de ondertoezichtstelling verminderen en de ots zal volgend jaar aflopen. Helemaal gerust is jeugdbeschermer Anne er niet op. Het is voor haar duidelijk dat de moeder ook in de toekomst hulp nodig heeft bij praktische zaken. Alle strijd binnen het gezin en de diverse bezoeken waar de moeder mee te maken heeft, maken een soort bemiddelaar onmisbaar. Daarom lijkt het haar goed alle familieleden uit te nodigen voor een Eigen Kracht-conferentie om te kijken wat zij voor de moeder kunnen doen. Maar dat is niet het enige. Anne: “Ik vond het ook belangrijk hen te laten weten dat de moeder goed haar best doet. Dat werd wel eens vergeten. Bovendien was deze moeder een type dat bijna geen steun durft te vragen, dus dit was haar kans. Die nam ze ook.”

Namen op het rooster

De opkomst is groot. Vijfentwintig volwassenen en kinderen komen op een zaterdag bij elkaar. Anne vertelt wat er volgens haar aan de hand is. “En de moeder ook, wat ik heel knap vond.”

Sneller dan verwacht is de familie klaar. “Ik was nog niet weg op de fiets of ik werd alweer gebeld. Toen ik terugkwam, waren ze nog druk aan het schrijven. De sfeer was zo anders dan aan het begin. Toen was iedereen toch een beetje gespannen en nu was het veel relaxter.” Er zijn veel praktische afspraken gemaakt. Op het rooster op de koelkast staan nu allemaal namen. Tante Barbara brengt de middelste naar school, oom John neemt twee kinderen onder zijn hoede bij de zwemles. Het geeft de moeder rust.

Verborgene agenda

Anne maakt zich na afloop van de conferentie wel zorgen of ze alle mooie plannen gaan uitvoeren. “Dat heb ik ook eerlijk gezegd. Aan het eind zegt de Eigen Kracht-coördinator dat de evaluatie over drie maanden is. Wel jammer dat die coördinator dat niet organiseert. Iemand van buiten maakt meer indruk. Toch hebben ze zonder mij na drie maanden geëvalueerd en de praktische zaken lopen goed. Een van de dochters gaat nu braaf naar de daghulp van Altra, wat ze voorheen constant vergat.” Jammer genoeg bellen de laatste tijd familieleden op dat het thuis niet veilig zou zijn. De moeder had een vriend laten slapen. Is dat wel vertrouwd met vier meisjes in huis? Anne vraagt zich af of het altijd klopt: “Kijk, er zijn twee vaders die nog steeds iets voelen voor de moeder, die hebben hun verborgen agenda achter de klachten.” Ze heeft binnenkort een afspraak met de twee familieleden die aanspreekpunt zijn en met de moeder over het thema veiligheid. Als dat niets oplevert, wil ze iedereen weer bij elkaar roepen. “Het gaat net zo goed. En nu de ondertoezichtstelling gaat aflopen, wil ik het goed afronden.”

“Ze hebben zonder mij na drie maanden geëvalueerd en de praktische zaken lopen goed.”

Anne, jeugdbeschermer

Uithuisplaatsing is een beladen onderwerp

Het contact met de familie Bakker verloopt moeizaam. De weerstand van moeder Bakker en haar kinderen tegen hulpverlening is voelbaar. Dus staan ze ook niet te springen om een Eigen Kracht-conferentie te gaan doen. Natasha Bakker is zestien jaar en moet uit huis geplaatst. Jeugdbeschermer Anneloes: “We wilden de familie de kans geven om dat in de eigen familie op te lossen. Dat is natuurlijk best heftig. Het was een beladen onderwerp, want de moeder wilde niet dat haar dochter uit huis geplaatst werd en ook het meisje wilde dat niet.” Natasha staat sinds 1999 onder toezicht van Bureau Jeugdzorg. De ondertoezichtstelling (OTS) is jaar op jaar verlengd. Ook al is haar moeder afgekickt, haar verslaving was oorspronkelijk de reden voor OTS, in het gezin gaat het er niet minder heftig aan toe. Slaan, schreeuwen. Natasha is dan ook in een onhandelbare puber veranderd, die zich weinig meer op school vertoont. Als ze er al is, vertelt ze de vreselijkste verhalen over de toestand thuis. Op school weten ze niet goed wat ze wel en niet moeten geloven en bellen jeugdzorg.

Omslag

Jeugdzorg adviseert dagbehandeling in de Bascule, een gespecialiseerd behandelcentrum voor kinderen en jongeren. De behandeling bestaat onder andere uit een agressietraining, die haar moet haar leren problemen anders dan met geschreeuw op te lossen en meer vertrouwen in zichzelf te krijgen. Als ze thuis blijft wonen, zal zo’n training weinig zin hebben. Er verandert dan immers niets in de omstandigheden. Moeder Bakker stemt uiteindelijk in met een Eigen Kracht-conferentie. De Eigen Kracht-coördinator, die van tevoren gaat praten met familieleden om de conferentie voor te bereiden, is een vriendelijke man. Maar jeugdbeschermer Anneloes komt er pas later achter dat hij niet begrijpt dat een uithuisplaatsing ook kan betekenen dat je bij familie gaat wonen, vreemd als hij is met de materie. Hij kent alleen plaatsing in een instelling. Als de familie aan het eind van de conferentie vertelt wat ze hebben bedacht, blijkt dat ze niet hebben gepraat over waar het meisje gaat wonen. Anneloes: “Dat heb ik toen maar gevraagd. Ze zijn er alsnog over gaan praten en daar is wel wat uitgekomen. De

moeder maakte een omslag in haar hoofd toen ze hoorde dat de familie zich ook zorgen maakte en dat familieleden het een goed idee vonden als Natasha ergens anders ging wonen.”

“Ze maakte een omslag toen ze hoorde dat de familie zich ook zorgen maakte.”

Natasha, jeugdbeschermer

Geleerd

De moeder kijkt in de week na de Eigen Kracht-conferentie bij wie Natasha zou kunnen wonen. Uiteindelijk kan ze een paar maanden terecht bij de moeder van het vriendje van Natassja. Die was niet aanwezig bij de conferentie, maar is desgevraagd bereid om Natasha in haar gezin op te nemen. De Eigen Kracht-coördinator voegt dat toe aan het plan. Anneloes: “Dat heb ik nu wel geleerd. In de voorbereiding praat ik met de Eigen Kracht-coördinator wat hij wel of niet weet. En ik vraag ook of iemand weet wat een uithuisplaatsing inhoudt.”

“Nee hoor, een Eigen Kracht-conferentie is niet geschikt!”

Vooroordelen over Eigen Kracht-conferenties van medewerkers van Bureau Jeugdzorg

Binnen de gezinsvoogdij komt een Eigen Kracht-conferentie te laat, een Eigen Kracht-conferentie zou eerder ingezet moeten worden, bijvoorbeeld als de hulp nog vrijwillig is.

Ook binnen de gedwongen hulpverlening kan een Eigen Kracht-conferentie van toepassing zijn, bijvoorbeeld wanneer het gaat om het vinden van een oplossing voor de vraag: waar kan dit kind wonen, of wie kan met dit gezin meedenken om ervoor te zorgen dat er steun komt voor ouders en kinderen die wel aanslaat.

De Eigen Kracht-coördinator legt teveel op het bordje van de hulpverlener.

De rol van de hulpverlener verandert niet, het gezin blijft het gezin van de hulpverlener, de Eigen Kracht-coördinator organiseert alleen de conferentie en nodigt iedereen uit. Zo kan er een plan komen waarvoor draagvlak is bij de mensen zelf en waarin de hulpverlener mee het plan uitvoert.

Het gewenste plan komt er niet uit.

Vindt het gezin dit ook?

Wij lopen tegen veel tijdsdruk aan, het neemt veel tijd in beslag.

Na het organiseren van een Eigen Kracht-conferentie ligt er meer controle bij het gezin en bij het netwerk, hierdoor houdt een hulpverlener tijd over.

Er zijn onduidelijkheden over de evaluatie van het plan: wie regelt dat mensen bij elkaar komen na een conferentie om te zorgen dat het plan wordt uitgevoerd?

In het plan van een Eigen Kracht-conferentie staat wie er bij elkaar komen om de voortgang van het plan te volgen en wie de mensen bij elkaar roept als het plan bijgesteld moet worden. De hulpverlener kan met deze persoon uit het netwerk afstemmen, maar kan ook zelf op een voortgangsgesprek aandringen als de situatie daartoe aanleiding geeft. De rol van de hulpverlener is na de Eigen Kracht-conferentie het mede uitvoeren van het plan in zijn functie als hulpverlener (casemanager/gezinsmanager, gezinsvoogd). De rol verandert dus niet.

Wij kunnen niet experimenteren met de veiligheid van de kinderen.

Uit onafhankelijk Nederlands en internationaal onderzoek blijkt dat de Eigen Kracht-conferentie effectief is, ook als het gaat om veiligheid van plannen (o.a. Familie aan zet VU, PiResearch, WESP 2008).

Er zijn onduidelijkheden over wat een Eigen Kracht-conferentie is en waarvoor het kan dienen.

Nodig een ervaringsdeskundige uit om vragen aan te stellen. Op www.eigen-kracht.nl zijn filmpjes te zien met ervaringen van deelnemers.

De hulpverleners ervaren Eigen Kracht-conferenties als een verplichting.

Het maken van een plan is een recht van mensen zelf: het uitvoeren van een plan waarvoor draagvlak is, zal beter werken. Meer ervaring met Eigen Kracht-conferenties en ambassadeurs in teams kunnen helpen om de winst van een conferentie in te zien.

Het is moeilijk een hulpverlener te motiveren die negatieve ervaringen heeft gehad met de Eigen Kracht-conferentie.

Niet elke conferentie is hetzelfde. Bijna negen van de tien keer komt er een plan uit dat werkt. Negatieve ervaringen zijn er ook, maar veel vaker gaat het goed.

Luisteren naar het kind

Miranda is tien jaar. Haar ouders zijn gescheiden. Miranda woonde eerst bij haar moeder. Haar vader was toen wel betrokken bij de opvoeding. Miranda werd in die tijd veel opgevangen door de burens of haar oma omdat haar moeder alcoholproblemen had. Miranda stond al onder toezicht van Bureau Jeugdzorg. Toen haar oma overleed ontstond er een disbalans in de opvoeding. Miranda's vader vroeg daarom mede het gezag aan en Miranda ging bij hem wonen.

Pleeggezin

De vader wil voor Miranda zorgen, maar maakt keuzes die de ontwikkeling van Miranda belemmeren. Hij woont inmiddels samen met zijn vriendin, bij wie Miranda zich niet prettig voelt. Ze heeft het gevoel dat ze in de weg zit. Haar vader ontkent dit. Als hij zijn werk en ook zijn woning verliest na een ruzie met zijn vriendin, brengt hij Miranda naar zijn broer. Miranda moet nu opnieuw een bestaan opbouwen. Ondertussen belooft haar vader steeds dat hij, zodra hij een huis vindt, haar komt halen. Miranda's moeder heeft vrijwillige hulp voor haar alcoholgebruik. Miranda heeft moeder meegemaakt onder invloed. Daarom wordt de afspraak gemaakt dat Miranda haar moeder alleen ziet als zij niet onder invloed is. Haar moeder lijkt een irreëel beeld te hebben van de werkelijkheid: ze wil dat Miranda bij haar komt wonen en onderschat haar alcoholproblemen. De oom en tante van Miranda, haar pleegouders, hebben het beste voor met Miranda. Ze doet mee in het gezin met haar neefjes en nichtjes en ze lijkt het erg naar haar zin te hebben.

Mening verwoorden

De situatie wordt complex doordat vader wil dat Miranda weer bij hem komt wonen. Hij ziet zijn broer als iemand die dat tegenhoudt. Er ontstaan ruzies tussen de broers. Hierdoor wordt de situatie in het pleeggezin zo gespannen dat oom en tante overwegen om te stoppen met de pleegzorgplaatsing. Verder zet

moeder Miranda onder druk om vaker langs te komen. Miranda voelt zich heen en weer geslingerd tussen haar vader en moeder. Ze merkt dat ze niet op de eerste plaats staat. Als gezinsvoogd Erik zijn verkenning heeft gedaan, stelt hij een Eigen Kracht-conferentie voor. Hij geeft als kader dat er niet onderhandeld kan worden over de pleegzorgplaatsing. Tijdens het eerste deel van de Eigen Kracht-conferentie lukt het Miranda haar mening te verwoorden. Ze zegt dat ze heel veel van haar ouders houdt, maar dat ze graag bij haar oom en tante wil blijven. Ze wil dat papa en mama ophouden ruzie over haar te maken en wil best eens in de maand bij haar vader of moeder logeren, maar ze wil ook weekenden thuis blijven. Miranda vertelt ook dat ze het naar vindt om haar moeder onder invloed te zien en dat ze haar moeder alleen wil bezoeken met iemand van de familie erbij.

“Geen onderhandeling over de pleegzorgplaatsing, dat was mijn kader.”

Erik, gezinsvoogd

Gewoon kind zijn

Het verhaal van Miranda maakt een stevige indruk op haar ouders. Zij geven haar uiteindelijk toestemming om bij haar oom en tante te blijven wonen. Haar vader is op het punt gekomen dat hij zich kan neerleggen bij de situatie en kan loslaten. Hij geeft zelf aan dat hij niet meer moet trekken aan zijn dochter. Miranda's moeder wil nog steeds dat Miranda bij haar komt wonen, maar respecteert wel de mening van haar dochter. Oom en tante nemen Miranda definitief op in hun gezin. De gezinsvoogd houdt intensief contact met alle betrokkenen en zij weten de weg naar Bureau Jeugdzorg te vinden. Miranda voelt zich heel gelukkig bij haar pleeggezin en kan weer gewoon kind zijn.

Over de drempel

In het gezin van Hamed en Nourya spelen meerdere problemen. Het echtpaar heeft twee kinderen, Jamilla van 5 jaar en Souad van 4 jaar. Naast Bureau Jeugdzorg heeft het gezin een gezinscoach die veel werkt in gezinnen met meerdere problemen (MPG). Bureau Jeugdzorg is ingeschakeld vanwege een taal- en spraakachterstand van Samira. Zij was aangemeld voor logopedie, maar kwam niet opdagen bij afspraken. De school maakte zich ernstig zorgen over de ontwikkeling van Samira. Ook op afspraken met het consultatiebureau kwam Nourya niet opdagen. De gezondheid van Nourya speelt een grote rol bij de problemen.

Huurachterstand

Naast de zorgen rondom Nourya en de kinderen dreigde het gezin uit huis gezet te worden vanwege een huurachterstand en schulden. De gezinscoach zet de financiën op een rij en vraagt uitstel voor de huurachterstand. De casemanager stelt ondertussen een Eigen Kracht-conferentie voor om te onderzoeken of het gezin met eigen mensen de problemen kan aanpakken. De ouders vinden het moeilijk hun familieleden uit te nodigen. Ze schamen zich en zijn nooit open geweest over hun problemen. Uiteindelijk nodigen ze twee broers, een zus en de moeder van Nourya uit. Tijdens de voorbereiding wordt duidelijk dat Hamed en Nourya niet goed weten hoe de hulpverlening is geregeld en waar zij recht op hebben.

Opgelucht

Al voor de Eigen Kracht-conferentie begint de familie met ondersteuning. Nourya wordt elke ochtend telefonisch gewekt door haar broer. Haar zus herhaalt dat een kwartier later en herinnert haar aan afspraken. De familie zoekt vaker contact. Ook het vervoer van de kinderen naar en van school is al vóór de Eigen Kracht-conferentie geregeld. Bij de Eigen Kracht-

conferentie geven de casemanager, de gezinscoach, een GGZ-medewerker en een medewerkster van de woningbouwvereniging informatie in het eerste deel. In het besloten deel maakt de familie met elkaar een plan waarin alle zorgen en problemen aan bod komen. De familie is bereid om veel ondersteuning te bieden. In het plan wordt ook opgenomen wie de familie bij elkaar roept als het plan moet worden aangepast en wanneer de familie bij elkaar komt om het plan en de uitvoering te evalueren. De familie is blij met de uitkomst van de Eigen Kracht-conferentie. Ze zijn opgelucht dat ze als familie het gezin kunnen helpen.

“Ik snap wel dat ze het moeilijk vond om hulp te vragen.”

De zus van Nourya

Hulp vragen

De zus van Nourya vertelt: “Het was goed dat de gezinscoach bij de conferentie aanwezig was en iemand van de GGZ. En dat we onze vragen konden stellen aan de mevrouw van de woningbouwvereniging. Mijn zus zat er in het begin een beetje moedeloos bij, maar tijdens de conferentie veranderde dat. Ze was heel blij. Ik snap wel dat ze het moeilijk vond om hulp te vragen. Ze dacht dat iedereen het te druk had met zijn eigen gezin en met zijn eigen kinderen. Ik vind het knap van haar dat ze over een drempel is heengestapt. Het is fijn voor haar dat ze nu weet dat wij allemaal achter haar staan.”

Stappenplan Eigen Kracht-conferenties voor professionals

Vorbereiding

Wanneer het nodig is een plan te maken, stel je de ouder of de jongere voor een Eigen Kracht-coördinator informatie te laten geven over het maken van een plan. Natuurlijk kunnen zij ook zelf een Eigen Kracht-conferentie aanvragen bij de Eigen Kracht Centrale. Je vraagt hun of er voorkeur is voor man/vrouw, taal, cultuur, geloof, taal of iets anders.

1. De betrokkenen geven toestemming om hun telefoonnummer door te geven aan de regiomanager van de Eigen Kracht Centrale.
2. Bel de Eigen Kracht Centrale, om te vragen of een Eigen Kracht-coördinator ouders vrijblijvend wil voorlichten over Eigen Kracht-conferenties. Mailen kan ook.
3. Gegevens die moeten worden doorgegeven zijn:
 - De contactgegevens van jezelf;
 - De contactgegevens van ouders en kinderen (ook geboortedata);
 - Een korte beschrijving van de situatie;
 - Je rol binnen het gezin (JB, JHV, JR of anders);
 - Eventueel andere betrokken hulpverleners;
 - Voorkeur voor een Eigen Kracht-coördinator.
4. De Eigen Kracht-coördinator maakt een afspraak met de ouder en/of de jongere en je wordt door de regiomanager van de Eigen Kracht Centrale geïnformeerd wie gaat starten en welke regiomanager de Eigen Kracht-coördinator coacht.
5. Bij zorgen over veiligheid (ots, dreiging van melding bij de RvKB, JR) vul je ook het informatieformulier voor hulpverleners in. Hierin formuleer je de zorgen die er zijn zo concreet mogelijk en geef je aan waaraan het plan getoetst zal worden aan het eind van de conferentie (pedagogische visie), zodat jij het vanuit je rol kan accepteren. Het formulier stuur je ingevuld terug naar de regiomanager van de Eigen Kracht Centrale. Dit formulier wordt toegevoegd aan het Eigen Kracht-plan. Het is tevens je voorbereiding voor wat je in het eerste deel van de Eigen Kracht-conferentie gaat toelichten.
6. De Eigen Kracht-coördinator legt de mensen uit hoe ze d.m.v. een Eigen Kracht-conferentie een plan kunnen maken en hoe het traject eruit ziet. De Eigen Kracht-coördinator die informatie heeft gegeven vult als zij voor een EK-c kiezen eventueel gezamenlijk het aanvraagformulier in en start de voorbereiding van de conferentie. De Eigen Kracht-coördinator geeft aan jou door of het tot een voorbereiding komt of niet.

Start voorbereiding Eigen Kracht-conferentie

7. De Eigen Kracht-coördinator bezoekt ouders, onderzoekt en bezoekt het netwerk en benadert hulpverleners en mensen die de ouders en het netwerk erbij willen hebben. Hij/zij bereidt iedereen, ook de kinderen, voor op de Eigen Kracht-conferentie. De taak van de Eigen Kracht-coördinator is de groep zo groot mogelijk maken, zorgen dat iedereen veilig kan deelnemen en zorgen dat alle gevraagde informatie aanwezig is tijdens de conferentie.
8. De Eigen Kracht-coördinator zoekt ook contact met de betrokken hulpverleners om deze op de conferentie voor te bereiden. De Eigen Kracht-coördinator regelt en informeert je over plaats en tijd van de conferentie, draagt zorg voor veiligheid en faciliteiten, rekening houdend met alle betrokkenen en hulpverleners. Wanneer je toch zorgen hebt over de veiligheid van de betrokkenen of je eigen veiligheid, neem dan altijd contact op met de betrokken regiomanager!

De conferentiebijeenkomst

9. Tijdens de Eigen Kracht-conferentie geef je in het eerste deel informatie over de situatie, je positie en over de mogelijkheden van hulp. Bij zorgen over veiligheid of bij een (dreigende) maatregel worden in dit deel de kaders m.b.t. de veiligheid uitgelegd aan de aanwezigen. Hier kun je ook je wensen ten aanzien van jouw communicatie met het gezin/netwerk aangeven.
10. In het derde deel van de Eigen Kracht-conferentie wordt het plan in ontvangst genomen en zonodig getoetst aan de kaders. Ook worden afspraken gemaakt tussen de kring en de professional over hoe contact wordt gehouden over de voortgang van het plan.

Na afloop

- De Eigen Kracht-coördinator werkt het plan uit op papier en verstuurt het plan aan alle betrokkenen. Het formulier met kaders m.b.t. de veiligheid wordt hieraan vastgeniet.
- De Eigen Kracht-coördinator heeft geen actieve rol na de Eigen Kracht-conferentie (belt nog eenmaal ter informatie).
- Houd je aan de in het plan gemaakte afspraken, informeer naar de uitvoering van het plan door de verschillende uitvoerders en betrek hen ook bij eventuele evaluaties.
- Als het plan dreigt te verzanden, help hen dan om het vlot te trekken en stel voor dat de in het plan genoemde mensen weer bij elkaar komen om het plan bij te stellen. De regiomanager zal je bellen om te vragen naar je ervaringen.

De regiomanager kan voor, tijdens of na de Eigen Kracht-conferentie altijd worden benaderd om mee te denken of antwoord te geven op vragen.

Colofon

Dit is een uitgave van de Eigen Kracht Centrale en Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam, mei 2011.

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij de inzet van diverse medewerkers van BJAA en de vierdejaars HvA-studenten Hassan Ait Hamou, Bianca van Antwerpen, Anoeshka Badloe, Tanja Blank, Minke Vet.

Tekst: Liza Daane

Eindredactie: Jolanda Stellingwerff

Vormgeving: Papyr Marion Fischer

Foto's: Marcel Minée, stock, Caroline van Pagée, Mirtle Slaats

De Eigen Kracht Centrale werkt aan een samenleving waarin participatie en samenredzaamheid van burgers centraal staan en waarin burgers de zeggenschap houden over hun eigen leven, zeker in contact met organisaties en overheden.

De Eigen Kracht Centrale bezit de ANBI-status.

www.eigen-kracht.nl

Deze brochure is gedrukt op 100% gerecycled chloorvrij gebleekt papier volgens de FSC-norm.

© 2011 EKC/BJAA

EIGEN KRACHT CENTRALE

